

**Klimat- och
näringslivsdepartementet**
Miljöprövningsenheten
Rättssekretariatet
Diarienummer: KN2023/04664

Vår ref: 2024-06

Karin Tormalm
karin.tormalm@skogsindustrierna.se
Tel 070-3827956

Yttrande över promemorian Ytterligare steg för att förbättra genomförande av MKB-direktivet

MKB-direktivet bidrar till harmoniserad miljölagstiftning och en systematisk bedömning och tillsyn av miljöfarliga verksamheter. Skogsindustrierna uppskattar och välkomnar detta.

Skogsindustrierna har noterat att europeiska kommissionen formellt underrättat Sverige om att den identifierat vissa fall av felaktigt införlivande av direktivet i svensk rätt. Vid en justering av den svenska implementeringen bör det noteras att det uttryckligen framgår av direktivet att det är medlemsstaterna som ska bedöma när verksamheter som inte är listade i direktivets bilaga ska omfattas. Det framgår även att direktivet ska tillämpas för bedömningen av inverkan på miljön av projekt som kan antas medföra *betydande* påverkan på miljön.

Med dagens implementering och föreliggande förslag går regeringen längre än vad direktivet kräver. I miljötillståndprocesser krävs ofta utredningar med hänvisning till detta direktiv trots att det rör frågor som inte är direkt relaterat till det sökta ärendet. Miljökonsekvensbeskrivningarna blir ofta onödigt omfattande. Det innebär primärt en kostnad för företagen men i förlängningen är det ett stort problem för samhället, då det försvårar miljötillståndprocesser och gör tröskeln för att starta en process högre. Det hämmar utveckling och möjligheten att göra förbättringar för minskad miljöpåverkan. Justeringar i det svenska genomförandet som förbättrar denna situation skulle ligga i linje med direktivets intention och vara "steg för ett förbättrat genomförande".

Skogsindustriernas synpunkter omfattar

- Undvik överimplementering
- Bygge av skogsbilvägar är pågående markanvändning
- Undvik ökad administration
- Konsekvensanalysen har brister
- Bör Sverige använda gruppundantag?
- Undvik regler som försvårar tillståndsgivning
- Skogsindustrierna bör vara remissinstans i frågor som rör MKB-direktivet

Skogsindustrierna är massa-, och pappers- och den trämekaniska industrins bransch- och arbetsgivarorganisation. Skogsindustrierna företräder ett 50-tal massa- och pappersbruk i sammanlagt 22 koncerner/företag och cirka 120 sågverk i ett 60-tal koncerner/företag, samt ett antal företag med nära anknytning till massa-, pappers-, eller trävarutillverkning. Arbetsgivarverksamheten bedrivs tillsammans med gruvsektorn och stål- och metallsektorn inom organisationen Industriarbetargivarna. Inom Skogsindustrierna ingår verksamheten Svenskt Trä och sekretariatet för Biolnnovation. Skogsindustrin sysselsätter närmare 120 000 personer och exporterade för 186 miljarder kronor 2022.

Undvik överimplementering

Sverige ska leva upp till MKB-direktivet och säkerställa att den nationella implementeringen är korrekt. Då Europeiska kommissionen haft synpunkter på Sveriges genomförande finns det skäl att se över genomförandet. Det är dock viktigt att direktivet genomförs på ett balanserat sätt och att man undviker regler som skapar ökad administrativ börda och kostnader utan att gynna vare sig samhälle eller miljö. Regeringen har uttryckt att implementeringen ska hållas på miniminivå.

Begränsa implementeringen till de verksamheter som anges i direktivet

Den anmälningsplikt som MKB-direktivet fastställer gäller de verksamheter som anges i direktivets bilaga II. Regeringen har här valt att ställa samma krav för *alla* typer av vattenverksamhet som idag omfattas av 11 kap MB, inte bara de som återfinns i direktivets bilaga II. Skogsindustriernas vill här peka på det orimliga i den överimplementering förslaget innebär.

Överimplementeringen kan exemplifieras med åtgärden byte av trumma i ett vattendrag med en medelvattenföring som uppgår till högst 1 kubikmeter per sekund. En sådan åtgärd är i dag anmälningspliktig enligt vattenverksamhetsförordningen 19 §, och endast i undantagsfall medför åtgärden en betydande miljöpåverkan. Ett av Skogsindustriernas medlemsföretag anger att bara de åtgärdar cirka 150–200 överfarter över åretruntförande vattendrag varje år varav ca 10 % bedöms kräva tillstånd.

Med de föreslagna ändringarna kommer dels de anmälningspliktiga ärendena bli mer omfattande när mer information krävs, dels ökar den administrativa bördan för både företag och myndigheter, utan att åtgärden kommer utföras på något annat sätt än idag. Möjligheten att överklaga ett beslut att inte kräva tillstånd, kan dessutom göra att tillsynsmyndigheten ställer krav på tillstånd i fler fall än i dag för att vara "på den säkra sidan". Det i sig kommer kräva än mer administration och orsaka längre beslutsprocesser.

Förslaget enligt promemorians punkt 6.1.1 bör därför formuleras enligt följande:

Den myndighet som handlägger en anmälan om vattenverksamhet som omfattas av MKB-direktivet bilaga 2, ska besluta om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra betydande miljöpåverkan eller inte.

En sådan förenkling skulle även innebära ett genomförande i linje med vad regeringen uttryckt om att implementeringen ska hållas på miniminivå.

Använd rimliga gränsvärden och kriterier

Ett annat sätt att begränsa den administrativa bördan är att, i enlighet med direktivet, fastställa gränsvärden eller kriterier för att bestämma vilka projekt som bör bli föremål för bedömning, med utgångspunkt i deras miljöpåverkan. Det är ett bra sätt att begränsa beslut om tillstånd till sådana projekt som kan medföra betydande miljöpåverkan. Det är dock viktigt att kriterier och gränsvärden inte blir för låga, och det är då relevant att jämföra med länder med en liknande situation som Sverige. Till exempel Finland har valt ett flera gånger högre tröskelvärde för dygnsvolym på uttag av vatten i lantbruket, för att verksamheten ska räknas som tillståndspliktig, än vad regeringen nu föreslår. Vi ser ingen anledning att Sverige ska vara mer strikta än vårt grannland som har liknande vattenförhållanden.

Pågående markanvändning

I det fall regeringen står fast vid att gå längre än vad MKB-direktivet kräver vill Skogsindustrierna poängtera att skogsbruk enligt skogsvårdslagen är pågående markanvändning. I det begreppet ingår byggande av skogsbilväg, vilket därmed inte är avskogning i den bemärkelsen som avses i remissens förslag under punkt 6.2 och därmed kan tillstånd inte krävas med MKB-direktivet som grund.

Ett avgörande från Högsta Förvaltningsdomstolen 2016, (HFD 2016 ref 48) slår fast att en skogsbilväg, som anlagts i samband med en avverkning är en sådan naturlig fortsättning av pågående markanvändning att den omfattas av 2 kap 15 § 2 st. regeringsformen. I det aktuella målet var det fråga om huruvida en skogsbilväg var ett sådant arbetsföretag som kräver att en arkeologisk utredning bekostas av verksamhetsutövaren, enligt 2 kap 11 § kulturmiljölagen. Högsta Förvaltningsdomstolen säger att:

Den aktuella skogsbilvägen ska främst användas för virkestransport med lastbil. Vägen ska först användas vid avverkning i form av gallring och senare när skogsbeståndet ska slutavverkas. Anläggande av enskilda vägar av detta slag är vanligt förekommande och utgör en normal och naturlig del i ett rationellt bedrivet skogsbruk. Tillstånd att anlägga vägen krävs inte. Det planerade arbetsföretaget får betraktas som en naturlig fortsättning av det skogsbruk som bedrivs på fastigheten. Arbetsföretaget får därmed anses som en sådan åtgärd i en pågående markanvändning som faller utanför tillämpningsområdet för 2 kap. 11 § första stycket kulturmiljölagen.

Skogsindustriernas anser att ett förtydligande av detta för att undvika missförstånd vore önskvärt.

Undvik ökad administration

Skogsindustrierna välkomnar det regeringen för fram om att en aktivitet som har bedömts av en myndighet i ett skede, inte ska behöva bedömas igen.

I övrigt bedömer Skogsindustrierna att förslaget medför en risk att relativt enkla anmälningsärenden kan komma att kräva avsevärt mer tid för anmälan, handläggning och beslut. När tidsramen för anmälan ökar och en mer ingående bedömning ska göras och beslut fattas i varje enskilt ärende bör man fråga sig om det är rimligt att lägga så mycket tid och resurser på verksamheter som inte medför en negativ miljöpåverkan. Det vore olyckligt om de ökade administrativa kraven, med begränsad miljönytta, påverkar granskning av faktisk miljöfarlig verksamhet negativt.

Skogsindustrierna menar att detta inte är i linje med vad som kommissionen sagt om "Better regulation". Skogsindustrierna anser vidare att i det fall implementeringen av direktivet innebär att avverkning av skog i någon del omfattas, ska det vara Skogsstyrelsen som är tillsynsmyndighet för MKB-direktivet.

Konsekvensanalysen har för stora brister

Skogsindustrierna anser att det finns betydande brister i konsekvensanalysen vad gäller vilka och hur stort antal verksamheter och företag som berörs, de ökade kostnaderna för dessa företag samt samhällsekonomiska konsekvenser av den ökade mängden ärenden som ska hanteras av länsstyrelsen.

Förslagen kan komma att beröra ett stort antal verksamheter och ärenden och därmed kräva mer resurser från företagen, och från länsstyrelser, kommuner och statliga myndigheter. Ett exempel är om byte av vägtrumma ska kräva tillstånd. En grov uppskattning är att det finns cirka 800 000 vägtrummor i det enskilda vägnätet. Trummor byts regelbundet och är enligt 19§ vattenverksamhetsförordningen en vattenverksamhet. Det är orimligt att skapa ett system där en enkel åtgärd som byte av vägtrumma kräver tillstånd och miljökonsekvensbeskrivning. Den ökade arbetsbelastningen ger inte motsvarande miljönytta. Regeringen behöver antingen förtydliga att ändringarna inte kommer beröra all vattenverksamhet, eller göra en konsekvensanalys som både ser till verksamhetsutövare och myndigheter.

Bör Sverige använda gruppundantag?

Om regeringen trots allt tolkar MKB-direktivet som att bygge av skogsbilvägar och all vattenverksamhet ingår så bör Sverige överväga att göra ett gruppundantag för skogsbruk och tillhörande vägbyggnation.

Utgångspunkt i uppdelningen i miljöprövningsförordningen kan vara ett alternativ. Att öka administrativ börda och kostnader för skogsbruket skulle inverka negativt på skogsindustrins konkurrenskraft och riskera lägre avverkning och produktion. Det går emot andra politiska mål inklusive klimatmålen. Skogsbruk, med hänsyn till alla värden för samhället, och skogsråvaran behöver användas mer, som den förnybara resurs den är, inte mindre.

Undvik regler som försvarar tillstånd

Både i Sverige och i övriga Europa finns det en tydlig politisk vilja att effektivisera tillståndsprocesser och därmed underlätta samhällets omställning för en utveckling. Skogsindustrierna anser att en utvidgning av anmälningsplikten enligt förslaget inte går i linje med denna politiska vilja och riskerar att göra det svårare att nå miljökvalitetsmålen. Detta gäller till exempel förslagen i avsnitt 6.2.7 och 6.2.8 enligt nedan.

6.2.7 (s.64) Förslag enligt promemorian: Uppförande av en starkströmsluftledning med stöd av nät-koncession för område ska omfattas av anmälningsplikt enligt 12 kap. miljöbalken.

6.2.8 (s. 66) Förslag enligt promemorian: Uppförande av en anläggning för transport av hetvatten utanför detaljplanelagt område ska omfattas av anmälningsplikt enligt 12 kap. miljöbalken. Anmälan krävs dock inte för uppförande av en hetvattenledning med en längd om högst 20 meter.

Dessa åtgärder kan inte anses medföra betydande miljöpåverkan. Både möjlighet att ta tillvara hetvatten och utveckla elnät är viktiga delar i Europas klimatarbete och bör främjas. För att säkerställa en likvärdig implementering av MKB-direktivet inom EU bör Sverige undersöka andra medlemsstaters tolkning.

Skogsindustrierna anser därutöver att dessa förslag är en del av den överimplementering av MKB-direktivet som diskuteras tidigare i detta yttrande.

Skogsindustrierna bör vara remissinstans i frågor som rör MKB-direktivet

Berörda verksamheter bör vara remissinstanser. Då förändrad implementering av MKB-direktivet riskerar beröra både skogsindustrin och skogsbruket borde Skogsindustrierna vara remissinstans.

Skogsindustrierna har haft dialog med miljöprövningsenheten på Klimat- och näringsdepartementet att vårt yttrande inkommer något senare än angivet datum enligt remissmissivet.

Stockholm

2024 04 18

För Skogsindustrierna

Karin Tormalm
Utredare näringspolitik

Helena Sjögren
Ansvarig miljöpolicy